

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. în străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Velciu.**

Sumarul:

Metode neadmisibile de achiziționare ale capitalului societar la bănci. — Stabilizare și bilanț. — Henry Ford. — Situația. — *Cronică:* Orarul băncilor sibitene la 31 Decembrie 1929. Bursa din Cluj — aprobată. Examenul de expert-contabil la Secția Cluj. Imprumutul român de stabilizare cefat la Bursa din Paris. Reducerea privilegiilor statului asupra averilor imobiliare debitoare. Impozitul pe echivalent. — Poșta Redacțiunii. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Convocare.

Metode neadmisibile de achiziționare ale capitalului societar la bănci.

Căile normale, urmate la achiziționarea capitalului inițial al unei societăți anonime, și astfel și la bănci, sunt:

a) Subscrierea capitalului de către fondatori. Aceasta obvine însă mai rar în viața practică, cel puțin la noi, cari trăim într-o țară cunoscută de săracă în capitaluri mobiliare. O bancă reclamând un capital mai însemnat, nu se prea înființează la noi prin forțele proprii ale unui mănunchiu de oameni;

b) Apoi mai cunoaștem și sistemul mixt, când o parte din capitalul inițial este subscris de către fondatori, iar restul este preluat în cont propriu de către o bancă, sau un consorțiu de bănci. Formele acestea le întâlnim la noi atunci, când este vorba de creațiuni financiare cu un anumit colorit politic. În străinătate avem a face cu bănci, cari se ocupă în mod special de înființări de societăți anonime, cu concursul financiar cât mai larg al lor. În Germania se numesc aceste bănci „Gründungsbanken”. La noi, viața economică nu a ajuns la o dezvoltare atât de mare, ca să avem a face cu un aparat economic atât de diferențiat;

c) Sistemul mai des practizat la noi este achiziționarea capitalului prin subscripție publică, adresându-se inițialorii băncii, în formație, direct marelui public.

Atunci când se lansează prospectul de emisiune se face de obicei o propagandă vastă verbală în cercul mai restrâns al cunoștințelor fondatorilor și amicilor lor și se prepară terenul mai departe și pe calea ziaristică, prin știri, purtând mai mult marea indiscreției.

— Acestea sunt toate metodele admisibile de achiziționare ale capitalului; întâlnim însă adeseori și alte sisteme, contra cărora trebuie să ne opunem cu toată perseverența.

Astfel sunt fondatori fără scrupule, cari în mod vădit și pentru a induce în eroare marea publică se servesc de mijloace de propagandă neîngăduită, colportând știri neadevărate, știri cari au determina ușor pe cei ce ezită să subscrie acții.

În Statele Unite ale Americii de Nord sunt destul de frecvente cazurile, că publicul este de multe ori tras pe sfoară la subscrieri de acții și își plasează banii în afaceri, cari dela început se dovedesc rele. Legiferarea americană e mult mai laxă în privința societăților anonime ca cea de pe Continent, unde avem a face cu legi mult mai severe în materie de societăți anonime.

La noi se recurge mai des la mijloace de protecționism și intervenționism politic, când funcționari publici, sau politicieni de seamă fac anumite presiuni politice asupra subalternilor lor pentru a-i determina să subscrie la banca în formație, aptronată de ei. Ori îndrumă pe adepții

și subalternii lor, să facă propagandă pentru subscrieri, demnă de o campanie electorală, în care promisiunile de favori — ce se asigură celor ce subscriu la capitalul societar — și intimidările — pentru ceice nu vor să iscălească — sunt mijloacele cele mai eficace de convingere.

În practică am avut foarte des ocazie să vedem cum s'au evidențiat aceste sisteme.

Astfel cunoaștem cazuri când s'a înființat o bancă de către un prefect de județ în așa fel, că s'a trimis prospectul de emisiune tuturor secretarilor comunali din acel județ, cu ordinul să adune subscripții dela țărani. Subscripțiile s'au adunat în felul acela, că s'a fixat de secretarul comunal în prealabil care frunțași câte acții are să subscrie și țărani au devenit acționari la banca dlui prefect, fără voia lor. Poate că unii dintre ei nici nu știau ce li s'a dat să subscrie și pentruce au să plătească. Ratele vărsămintelor asupra capitalului subscris, poate că mulți dintre ei le-au confundat cu ceva dare, care se încassează prin sistemul de arunc.

O altă formă de achiziționare de capital societar este aceea, care se practică foarte des de unele bănci mici din provincie, cari se folosesc de timpurile crizei de numerar astfel că la acordarea de împrumuturi forțează pe debitori să subscrie și acții. De multe ori contravaloarea acțiilor sau ratele de vărsământ se defrag chiar la lichidarea împrumutului. La regularea împrumutului apoi se încassează pe lângă o dobândă destul de urcată — ce se calculează la împrumut — și ratele restante din prețul acțiilor.

Ratele acestea se confundă de multe ori de către debitorii mai puțin versași în operațiuni financiare, cu dobânda, vorbindu-se destul de des că banca cutare a calculat o dobândă enormă. Sărmanii țărani, exploatați în felul acesta, gândesc că și ratele la acții reprezintă dobânda după împrumutul luat, căci ei nu sunt în clar cu restul operațiunii. Ei nu înțeleg de ce ar trebui să fie acționari și nu văd nici un folos pentru ei în situația aceasta.

*

La înființarea unei bănci, regula este: capitalul social să se verse în numerar,

dacă nu avem a face cu aporturi, ceea ce la înființarea de bănci este mai rar cazul.

Se întâmplă însă foarte des să întâlnim în viața practică abateri dela această regulă și să observăm, că o parte din vărsăminte nu se fac în numerar, ci achitarea lor se face prin cambii.

Subscriitorul depune un cambiu la banca, unde este în restanță cu plata vărsămintelor asupra capitalului și banca îi scotează acest cambiu, trecând contravaloarea lui netă — după detragerea dobânzilor, — în contul acțiunilor subscrise. Se întâmplă destul de des, să se primească cambii semnate chiar numai de subscriitor, fără să se examineze mult, dacă acesta reprezintă garanție suficientă. Cambiile acestea se întâmplă să nu fie de o scadență chiar scurtă, sau să fie prolongite la scadență de mai multe ori.

Astfel avem de a face cu bănci, cari în realitate nu au capitalul deplin vărsat, deși contul capital reprezintă întreaga sumă subscrisă.

Unele vărsăminte sunt astfel deghizate și figurează în contul cambiilor de primit. Băncile, cari practică acest sistem nu-și îndeplinesc în întregime menirea lor, ele încassează numai o parte din capitalul inițial și astfel le stă la dispoziție numai o fracțiune a acestui capital.

Procedura aceasta este calificată de neîngăduită la formarea unei societăți anonime resp. bănci.

Încă o formă, prin care se deghizează vărsămintele, ce trebuiau făcute în numerar asupra capitalului inițial, ne-o prezintă debitarea subscriitorilor în cont-curent cu vărsămintele, ce datorau să le facă, consimțind astfel banca, ca subscriitorii să achite prin un împrumut în cont-curent și nu cu numerar partea capitalului semnat.

Aceasta este o procedură și mai periculoasă, mai cu seamă, dacă aceste credite au o durată lungă și se întâmplă că de multe ori să nu se calculeze nici măcar dobânzi după ele. Sau se calculează dobânzi minimale de tot.

Acest metod îl întâlnim cu preponderanță la așa zisele bănci familiare. Acestea știm că sunt bănci înființate și conduse de un mănunchiu de oameni, de regulă de anumiți membri ai unei familii, cari își asigură o majoritate din

capitalul societății, respectiv al băncii, înființată de ei, fără ca să achite în numerar capitalul semnat. Deci fără a fi plasat ceva capital efectiv, ei își asumă și își asigură un rol important în conducerea băncii. Cota-parte din capital o trece în contul lor curent, pe care îl achită după plac. Dacă banca prosperează, atunci mai achită cu timpul ceva din cont, dar dacă banca nu merge, atunci nu-i mai doare mult ca să se îngrijească de achitarea contului respectiv al împrumutului luat pentru a satisface obligamentelor lor de subscriitori la capitalul băncii înființate de ei.

De condamnat e procedeul acesta, odată:

1. Fiindcă banca nu-și poate începe activitatea cu întreg capitalul inițial, iar cu o fracțiune înjumă din el, poate că nici nu este în măsură de a-și atinge scopul urmărit și astfel este condamnată dela început la lăncezire.

2. Mai e de condamnat și din motivul, fiindcă și ceile nu a vărsat în numerar — respective a deghizat achitarea — capitalului subscris, intră în drepturi egale cu ceilalți acționari, cari au satisfăcut angajamentele luate cu ocazia subscrierii. Aceasta e o frustrare și o nedreptate față de ceile au achitat în numerar.

3. În fine, în caz că banca ar avea de luptat cu greutăți și ar pierde o parte din capitalul ei societar, eventual nu ar mai putea obține aranjarea contului acestora, cari au fost debitați în cont pentru costul acțiunilor și astfel pierderea capitalului societar ar îndura-o numai ceile au achitat în numerar partea lor din capital.

Banca Națională, care are de principiu să acorde credite de reescont până la jumătatea capitalului societar, este foarte severă în stabilirea deghizărilor amintite. Deghizările acestea sunt însă foarte greu de descoperit, îndeosebi atunci, când respectivul acționar face, și alte operațiuni de credit la banca, la care este acționar.

Berescențele acestea au devenit tot mai frecvente în viața noastră economică — un fenomen regretabil, — contra cărora trebuie să luptăm pentru a aduce procesul economic în ogașul limitat de anumite considerațiuni etice.

Stabilizare și bilanț.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Poruștu, prof. univ.

(Urmare).

Problema întrebuițării rezervelor pentru sporirea capitalului social a fost dusă și în fața instanțelor noastre judecătorești. Curtea de Apel din București (IV. 1 Oct. 1925) a decis că „adunarea generală este în drept a face din fondul de rezervă întrebuițarea pe care o crede utilă bunului mers al societății, iar acționarii minoritari nemulțumiți de această întrebuițare nu pot intenta o acțiune în justiție contra societății, înfemețată pe abuzul de drept, deoarece legiuitorul a prevăzut în art. 154, 155, 160 și 165 cod. com. rom. mijloacele de apărare prin cari minoritarii își pot salvarda drepturile lor”. În motive curtea spune că în principiu fondul de rezervă, fie convențional, fie legal, este destinat nu ca să fie distribuit acționarilor, ci pentru garantarea creditorilor sociali. Adunarea generală însă poate face cu el orice întrebuițare utilă pentru bunul mers al societății. Ori, ea destinând fondul de rezervă la plata parțială a acțiunilor nou emise, nu lezează drepturile vechilor acționari, ci din contră mărește dreptul lor social, mai ales când s'a acordat acestora un drept de opțiune, de care neuzând în termenul desfipt de societate, nu se pot plânga că au fost lezați în drepturile lor. Dl Gălășescu-Pic adnotează deciziunea aceasta în Pandectele Române (anul 1926, partea II. p. 130) și concludă că nu este exactă. El susține — de acord cu Navarrini și Scialoja, — că nu poate fi pusă la îndoială legalitatea hotărârii adunării generale, de a se atribui acționarilor titluri gratuite, în baza rezervelor încorporate în capital, atunci când e chestiunea de rezerve facultative, formate, prin acumularea de beneficii extraordinare; că soluția va fi aceeași și în cazul, în care societatea ar pretinde dela acționari vărsarea unei cote din nouile acțiuni emise, iar restul până la valoarea lor nominală ar fi acoperit din rezerve; nu se poate însă permite unei adunări generale extraordinare de a decide, că în acest caz dreptul de opțiune al vechilor acționari trebuie exercitat într'un termen determinat, în ipoteza contrară acțiunile lor putând fi atribuite unor terte persoane ce ar profita de subscriere, aceasta — echivalând cu despoterea acționarului de cota cuvenită lui din fondul social și atribuirea ei, în mod gratuit, unui terțiu, fără consimțământul său. În acest caz — spune Gălășescu — nu se mai poate susține că acționarul, cărui nu-i convenea măsura luată, avea dreptul de a se retrage din

societate — în termenul defipt de art. 160 cod. com. ultimele alineate, — spre a nu se supune hotărârei Această dispoziție a fost introdusă de legiuitor ca o favoare acordată acționarilor, în cazul în care hotărârile luate de adunarea generală ar fi fost ilegale, conform art. 160, al. 1 cod. com. În ipoteza însă în care acestea au călcat în mod vădit legea sau statutele sociale, acționarul nu poate fi silit de a uza de o dispozițiune de favoare acordată lui în anumite cazuri. Singurul drept al său va fi acela de a ataca înaintea instanțelor judiciare deciziunea adunării generale. În rezumat, curtea recunoaște acționarului nemulțumit cu întrebuințarea rezervelor, hotărâtă de adunarea generală, dreptul de retragere prevăzut în art. 160 cod. com.; Gălășescu contestă că în specie ar putea fi aplicat textul de lege invocată și afirmă, că într'un asemenea caz singura cale este acțiunea în justiție. Interpretarea dată de jurisprudență articolului 160 din codul comercial român, având în vedere analogia dintre sporirea capitalului social prin afectarea rezervelor eventuale și a plusvalutei rezultată din revalorizarea bilanțului, justifică părerea noastră, ca — de lege ferenda — dreptul de retragere al acționarului în cazul augmentării capitalului prin revalorizarea bilanțului să fie suprimat.

12. Considerațiuni fiscale la transformarea plusvalutei în capital social.

Am arătat mai sus, că valorizarea bilanțului și cu deosebire reevaluarea activelor, se poate concepe independent de stabilizarea legală; în țările a căror valută a avut tendința continuă de depreciere ea a și fost practică. Practica aceasta însă nu s'a prea putut generaliza din cauza fiscalității exagerate. Într'adevăr, fiscul aproape în toate țările a încercat să profite pe urma valorizării, neținând seamă de faptul că plusvaluta nu este beneficiu. În Franța s. e. — înainte de stabilizare — chestiunea fiscală se pune: 1. sub aspectul impozitului pe beneficiile industriale și comerciale — pentru societățile pe acțiuni; 2. sub aspectul impozitului pe veniturile din valori mobiliare — pentru deținătorii acțiunilor și 3. sub aspectul impozitului general (global) pe venit.

La început administrația financiară franceză a admis teza, că plusvaluta activelor nu poate fi impusă ca beneficiu industrial și comercial, decât în cazul când a fost realizată în mod efectiv prin cesiune (vânzare). În acelaș timp administrația financiară franceză s'a pronunțat, că în vederea așezării impozitului asupra beneficiilor industriale și comerciale, rezervele destinate amortizărilor și distribuite ulterior de către societățile anonime în forma de noi acțiuni trebuie considerate ca

beneficii impozabile ale exercițiului în cursul cărora au fost constituite, în măsura în care aceste rezerve — la constituirea lor — au depășit deprecierea reală a activelor ce urmau să fie amortizate. Procedura era exactă: concomitent cu afectarea acestor rezerve la augmentarea capitalului social, ele trebuiau să fie reintegrate și în beneficiul impozabil, diminuat prin reținerea lor. Bineînțeles se presupune că regimul impozitelor a fost acelaș și în momentul constituirii rezervelor. Mai târziu administrația financiară franceză a găsit că din moment ce plusvalutele au fost încorporate capitalului, trebuie considerate ca fiind realizate și supuse impozitului cedular, fără considerare la faptul realizării efective prin cesiune, și făcându-se numai concesiunea ca amortizările să fie calculate asupra activelor reevaluate și să fie deduse din beneficiile impozabile ale exercițiilor ulterioare. În rezumat, în faza sa mai nouă practica administrativă franceză s'a oprit la formula impunerii plusvalutei, ceea ce desigur este o greșală și a fost o piedecă pentru valorizarea bilanțurilor. (Mabit, op. cit. p. 123 ss).

În România legea pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global din anul 1923 supune la *impozitul pe venitul întreprinderilor comerciale și industriale* veniturile nete ale acestor întreprinderi. Venitul net impozabil se obține, scăzându-se din veniturile brute rezultate din operațiunile făcute în cursul anului cheltuielile proprii ale întreprinderii, din care fac parte și amortismentele îngăduite de lege și anume: 1. Amortismentul de cel mult 5% pe an din costul imobilelor ce aparțin întreprinderii și al căror venit e cuprins în acela al exploatării, până la amortizarea lor completă; pentru clădirile uzinelor amortismentul se poate ridica până la 8% pe an, iar pentru instalațiunile imobiliare până la 15%. 2. Sumele necesare pentru amortizarea instalațiunilor cari nu au caracterul de imobile prin natură, fără a putea depăși 15% din cost. 3. Amortismentul capitalului investit în concesiuni de exploatări pe termen limitat, precum și amortismentul investițiilor în instalațiuni utilizabile cari rămân în proprietatea concedentului, repartizându-se anual până la expirarea concesiunii (art. 30, 31).

După alegerea beneficiului net al societăților anonime pe acțiuni, în urma scăderii cheltuielilor proprii, se mai scad (art. 32): a) Rezervele statutare până la 10% din beneficiul net, atunci când rezervele n'au atins încă jumătate din capital și 5% după ce această limită a fost atinsă; iar când ajung egale cu capitalul, nu se mai scade nimic; b) Rezervele speciale pentru creanțele dubioase, trecute ca atari în bilanț; aceste rezerve, în total

nu pot trece de 30% din plasamentul în creanțe al întreprinderii, partea ce trece urmând să fie impusă.

(„Revista juridică“)

(Va urma)

Henry Ford.

(Urmare).

Mai încercă odată a face mașini scumpe și de a le pune pe piață însă plăți scump încercarea aceasta căci beneficiul îi scăduse considerabil. Industria creiate de Ford începând a-i merge bine, un concurent îi tentă proces. Un alt american, Georges D. Selden, posedând un brevet asupra unei „locomotive de șosea“ căută să distrugă Ford pentru a-și păstra clienții și a se apăra în contra propagandei defavorabile ce i se făcea, promitea fiecărui cumpărător de vehicul o asigurare în contra reclamațiilor eventuale de daune interese ce și-ar putea formula aceștia. În decursul anului următor vându 18.000 de mașini dar din cari numai 50 de cumpărători cerură asigurarea. Ca atare întreprinderea sa era foarte puțin genată. În decurs de 5 ani, Ford, edifică în urma câștigurilor mari ce făcea, o uzină capabilă de a fabrica în masă mașinile destinate pentru toate pungile, cum zicea el. Până aci producția zilnică era de maximum una sută pe zi și din cele două tipuri ce fabrica până aci nu-i conveneau nici una lui Ford să le mai construiască în mare. Scopul lui era să fabrice de acum un singur tip pe care să așeze diferite caroserii cari să servească de mașini de curse, de oraș, cupeu sau camion. Astfel după multe încercări în 1909 găsi modelul ce-i conveni a fabrica în serie, numit model T. Producția făcându-se în mare, uzina îi deveni în curând prea mică pentru cei două mii de lucrători ce întrebuița acum. Astfel zidi o nouă fabrică în apropierea orașului Detroit și toate piesele erau fabricate de-acum în uzina sa de unde o economie considerabilă. Diviziunii muncii se dădea o mare importanță în fabrică. Fiecare piesă a automobilului este fabricată într-o secție destinată anume pentru fabricarea acelei piese. Prin felul acesta, adică prin divizionarea muncii, putea întrebuița tot felul de muncitori chiar și de aceia cari nu erau specialiști în materie căci era suficient a arăta muncitorului trei sau patru mișcări ce avea de făcut și știa face piesa. Tot prin felul acesta putea întrebuița în uzina sa muncitori cari nu avea decât un singur braț sau picior, surdo-muți și bolnavi în convalescență și precum se afirmă chiar și tuberculoși pe cari natural îi izola de ceilalți muncitori.

Prin divizionarea muncii mai avea și avantajul că făcea o economie de loc liber și astfel închepeau un mai mare număr de mașini. Nu mai vorbesc de dexteritatea muncitorului ce și câștigă și rapiditatea cu care e în stare după un timp anumit a fabrica piesa.

Ford își dăte seama de timpul pierdut prin deplasările muncitorilor și caută a pune capăt acestora. Astfel muncitorul din fabrica lui nu mai are ce se deplasa pentru a căuta o unealtă oare-

care sau a duce piesele de la unul la altul, ci piesele și unelele merg de la muncitor la muncitor prin ajutorul unui glisor, care aci e un lanț și pe care merg piesele. În urma acestuia, Ford pretinde, că cu aceiași muncitori producția totală crescu întreit. E adevărat că în urma acestora lucrul devine mai mult mecanic și se abrutizează ușor muncitorul, dar Ford, ca să recompenseze întrucâtva acest rău, plătește mai bine aceștia. Ei întrebuițează beneficiul net pentru: a) a mări salariile, b) pentru a ameliora condițiile de lucru, c) pentru a scădea prețul de vânzare al automobilelor, d) pentru a cumpăra și construi anexe noi uzinelor, precum și e) a mări dividendele acțiunilor și asta numai după ce vede cele de mai sus.

În urma salariilor mari ce plătește muncitorilor, Ford se bucură de o mare reputație. În afară de salariile mari, Ford le mai face un fel de participare la beneficiul net. Muncitorul care e de un an la el în serviciu primește în plus 5% din salariul său anual, după doi ani 7½%, după trei ani 10% etc. În felul acesta muncitorii sunt cointeresați în mersul întreprinderii. Notez că muncitorii nu sunt transformați în acționari ai uzinelor, nu au parte în uzină ci primesc numai un supliment de salariu, ceva analog cu gratificațiile de sfârșit de an ce primesc angajații diferitelor întreprinderi comerciale și industriale.

După câțiva vreme, Ford începu a observa, că sistemul acesta nu-i mai e atrăgător pentru muncitor și nu-și atinge scopul. Caută a-l modifica și anume, încă din anul 1913 ținea o statistică exactă despre executarea și timpul necesar fabricării fiecărui automobil. Acesta îi servea pentru controlul producției în general și permitea a constata aplicațiunea și valoarea fiecărui muncitor. Și pe baza acestor tablouri reglementează salariile de bază, adică salariul fix și o participare importantă la beneficiu și care acum nu-l plătea anual ca până acum ci tot la două săptămâni. Sistemul acesta era mai bun, dar avea și inconvenientele sale. Muncitorii se schimbă nespus de mult, nu insistăm asupra cauzelor. Pentru a întrebuița 14.000 de muncitori în permanență, Ford trebuie să angajeze anual 53.000 muncitori, adică în medie nici unul nu rămâne mai mult de trei luni.

Aci putem pomeni pe scurt că controlul sever a lui Ford asupra muncitorilor săi e principala cauză. Controlul acesta nu se mărginește numai la lucrul din uzine ci se extinde și în viața particulară a muncitorilor săi. Se ia notă cum își dirigează fiecare menajul, dacă e om serios sau nu, dacă caută să ajute pe ai săi, cu ce își petrece timpul liber, ce altă activitate mai dezvoltă etc. etc. Pe baza acestor informații acordă nouile prime.

Mecanismul întregii fabrici e montat, încât e imposibil unii lucrători să poată fabrica piesa în mod evident mai bine ca un altul sau să producă mai multe piese ca vecinul. Timpul necesar pentru fiecare gest ce are a face, e regulat în același moment pentru toți prin mișcarea lanțului mai sus pomenit, care aduce fiecăruia obiectul lucrului precum și unealta. Șeful de atelier nu are decât a supraveghea ca timpul de execuție

să fie întrebuințat la executarea acelei piese. Mai departe Ford, nu plătește lucrătorilor săi salariul pentru cutare sau cutare obiect prestat. Sistemul lui e bazat pe timp. Munca e remunerată după oră sau zi. Ziua e calculată în opt ore de lucru. Dacă careva lucrează ore suplimentare, acestea îi sunt calculate la ziua următoare și lucrătorul are drept a doua zi a părăsi atelierul cu atâtea ore mai curând. Totalizând dacă vrea muncitorul opt ore suplimentare, are dreptul a absentă cu o înștiințare prealabilă, o zi din săptămână. În urma acestui sistem se simplifică ușor calculul salariilor ce are a plăti la atâtea mii de oameni.

Prin salariile mari ce dă Ford, vrea în primul rând să asigure muncitorilor săi o bună stare materială, iar pe urmă să ajungă el, în urma acestor mari salare la mari beneficii. Căci salariile mari dau posibilitatea populației să poată mult cumpăra, iar un public ce e în stare a cumpăra multe, asigură producțiunea în mare. Acest principiu al lui îl repetă în toate ocaziunile ce i se dau și afirmă că numai în urma bunelor remunerații ce dă e în stare a recolta două sute de mii (200.000) de cumpărători de automobile dintre angajații lui. Dealtcum trebuie să recunoaștem că Ford a fost primul care n'a văzut în automobil un articol de lux ci un articol de uzaj curent chiar și pentru un salar. Chiar dintru început a căutat să producă un vehicul cu tracțiune mecanică care să nu fie rezervat numai unei 5% din populațiune, ci din contră să o poată poseda cel puțin 95%. Căci mulțumită fabricațiunei în mare precum și vânzării în mare se poate reduce constant prețul de cost și ca urmare se poate reduce prețul de vânzare. Reducându-se din ce în ce prețul de vânzare se poate face accesibil unui cât mai mare număr de persoane și asta dintr'un strat social din ce în ce mai jos.

Cele de mai sus le dovedește Ford matematic cu cifrele prețurilor și producțiunea uzinei. Așa în 1909 o mașină Ford costă 950 dollari (automobil turism) și vinde 18.864. În anul următor prețul de vânzare scade la 780 dollari și se vând 34.500 mașini. Doi ani mai târziu mașinile se vând cu 600 dollari, producțiunea 168.000. În anii următori prețul scade din an în an cu câte 50—60 dollari și în 1916/17 e de 360 dollari, iar producțiunea 785.432 mașini. În anii următori, probabil din cauza războiului, prețurile se urcă la 450 și chiar 525 dollari, iar producțiunea scade la 706.584 și respective 533.706 mașini. După războiu prețurile scăzând din nou producțiunea atinge și depășește milionul.

Scăderea continuă a prețurilor la automobile, Ford o întrebuințează în mod rațional. A prevăzut că mulți cumpărători de-ai lui, ar putea judeca în felul următor: să mai așteptăm un an și v'om avea mașina mai ieftină. Deaceea a decis că în anul productiv să ramburseze fiecărui cumpărător de mașină 50 dollari și în felul acesta e tentat omul de a cumpăra mașina de acum.

Dealtcum reducerea prețului de vânzare e întotdeauna însoțită de un rizic, căci nu ești acoperit decât dacă cifra afacerilor se urcă și prețul de cost scade. Pe lângă scăderi de prețuri

la vânzări și urcări de salare la muncitorii, ajungea din beneficiul net realizat întotdeauna aproape, să se rezerveze și pentru construcțiuni noi, sume considerabile. Din contră dividendele sunt ținute ani de rândul extrem de mici din care cauză acționarii, în minoritate față de Ford, protestează energic, ba chiar și intentă proces pentru a obține mai mult. Ford de vreo câteva ori dovede că beneficiul fu întrebuințat în mod profitabil pentru întreprindere și câștigă procesul. Diferențele aceste îl plictiseau și căută să transforme întreprinderea de automobile într'o exploatațiune familiară. Scurt timp după ce își însuși majoritatea acțiunilor mai majoră aceste până ce posedă 58% din totalul lor. În 1919 cumpără prin fiul său Edsel restul de 42% pentru care plătește de acțiune în valoare nominală de 100 Dollari, 12.500 dollari, fie în total 75 milioane dollari.

(Ua urma).

Situația.

Vechiul an bugetar este pe sfârșite și se încheie aproape echilibrat. Lumea a trebuit să plătească din greu și să-și tragă dela gură, ca să poată achita obligațiunile fiscale.

În Parlament a început desbaterea noului buget. El pretinde tot atâtea sarcini contribuabililor ca cel vechiu. Și în loc de mângăieri și încurajări, că în viitor statul va îngriji să-i dea posibilități de câștig, ca să-și poată satisface mai ușor obligațiunile, prin o sumedenie de legi ajutoare fiscalul arată pe față o vădită neîncredere în contribuabilii săi.

Micile schimbări aduse mărind minimul de existență, îmbunătățind întrucâtva taxele pe succesiuni, pe petrol etc., apoi îmbunătățirile procedurale ca: carnetul de contribuabil, compunerea comisiilor fiscale și organizarea corpului experților contabili sunt lucruri fără nici o importanță, față de multele penalități cu caracter general cuprinse în aceste legi. Ai crede, că așa zisele îmbunătățiri, dela cari însă contribuabilul nu câștigă un ban rău, au fost introduse numai de aceia în lege, ca să se poată trece mai cu ușurință peste gravele mijloace de tortură ce fiscalul caută să-și pună la îndemână în lupta sa — căci mentalitatea aceasta fiscală numai așa se poate numi — contra nefericitorilor săi contribuabili.

Un contribuabil este de vină că nu își dă bucuros banul pe mâna statului. Ușurătatea cu care se risipeau în trecut banii publici, mai departe reaua organizație a serviciilor publice — care durere se menține în întregime și azi — și de pe urma căreia cetățenii au aproape numai neajunsuri, numai educație bună cetățenească nu fac.

Felul cum sunt organizate și cum lucrează organele fiscale sunt în cea mai mare parte cauza evaziunilor fiscale. Organele fiscale au destule mijloace de a descoperi pe acei cetățeni, cari nu plătesc de loc impozit și știu totodată precis cari sunt acei cetățeni, cari plătesc impozit mai mic decât ar fi obligați. Cine a știut să scape în trecut de obligațiunile fiscale, va ști să se învântească și în viitor.

Nouile dispozițiuni au căutat deci să asigure numai fiscului avantajii, de cari nu avea de loc nevoie, căci având o organizație serioasă și fără de aceasta și-ar putea îndeplini cu succes atribuțiile. Din nouile dispozițiuni luate nu se poate conchide, că contribuabilul va fi scutit în viitor de torturările comisiilor de impuneri, apel, și expertize împreunate cu spese legale și ilegale și de cari cam puțini contribuabili au avut furtivitatea să scape, din cauză că comisiunile de impunere tratau superficial pozițiile neadmise la scădere sau redactau incomplet și și neprecis procesele verbale.

Mai departe din aceste dispozițiuni nu se vede, că contribuabilul, care a făcut contestație sau apel până la judecarea acestora, va fi continuu șicanat de agenții fiscului, trebuind să-și angajeze avocat scump plătit spre a putea obține păsură până la judecată.

Sunt foarte multe cazurile, în cari contribuabilul trebuie să plătească miare grele nu în contul impozitelor, ci spre a se apăra contra atacurilor nedrepte ale fiscului.

*

În bursă situația este foarte tristă. Cursurile se țin la nivelul cel mai scăzut de după stabilizare.

Și aceasta cu toate că peste două-trei luni începe plata dividendelor, iar petrolul a început să aibă o conjunctură favorabilă atât în interior, cât și pe piața internațională.

Singura hârție, care în ultimul timp a prezentat oarecare vioiciune este Creditul Minter. Norocul acesteia a fost că și-a sporit producția cu 50%. Vechi speculanți de bursă au început să-și încerce din nou norocul la Creditul Minter.

În timpul din urmă a început să fie cerută destul de insistent Banca Albina, neplătindu-se mai mult ca 825. La acest preț se găsește cu greu marfă.

Rentele sunt destul de căutate.

București.

Remizier.

CRONICĂ.

Orarul băncilor sibiene la 31 Decembrie 1929. Se aduce la cunoștința onor. public, că în ziua de 31 Decembrie a. e. toate băncile locale fiind ocupate cu lucrările de încheiere anuală vor ține birourile închise.

*

Bursa din Cluj — aprobată. În Monitorul Oficial No. 276 dela 11 crt. a apărut Decretul Regal de data 30 Nov. a. e., prin care s'a decretat înființarea burselor: de efecte, acțiuni și schimb și de mărfuri în Cluj.

Camera de Comerț și Industrie din Cluj, care a depus mari stăruințe pentru autorizarea acestor burse, procedează acum cu zor la organizarea bursei, care va funcționa deocamdată în localurile Camerei de Comerț.

S'a propus Ministerului Industriei și Comerțului instituirea câte unei Comisiuni Interimare la bursa de efecte și cea de mărfuri.

Sunt propuși membri ai Comisiunii interimare a bursei de efecte domnii: Ionel Comșa, senator, director general al Băncii Centrale, Dr. Iosif Sebestyén, Birtolon Hargitay, director general la Banca Ardeleană și Cassa de Economii, Dr. Ștefan Borbély, director de bancă, Marius Peculea, director la Banca Albina și Laurian Gherman, director de întreprindere industrială.

În fruntea bursei de mărfuri, s'a propus domnii: Dr. Sigismund Gal, Valer Pascu, comerciant, Ludovic Ungar, director de întreprindere industrială, Grigore Romanovici, Sever Pop și Samuel Heller.

*

Examenele de expert-contabili la Secția Cluj. Săptămâna aceasta s'a terminat examenul de expert-contabili, ținute la Secția Cluj a Corpului Expert-Contabililor și Contabililor Autorizați, făcând parte din comisia de examinare Dnii Gh. Ionescu, directorul Băncii Naționale, Cluj și Președintele Corpului, Dr. Sabin Cioreanu, șef-contabil la Banca Națională și profesor la Academia Comercială din Cluj și Dr. Traian Nictetu, procurist la banca „Albina”, suc. Cluj. S'a prezentat la examene 9 candidați, anume: Dnii Ioan Baba, profesor la Școala Sup. de Comerț din Arad, Dr. Emil Borda, avocat, Cluj, Aurel Bozac, dela Banca Națională, Cluj, Dr. Aurel Gocteman, conferențiar la Academia Comercială, Cluj, Dr. Dum. Haștegan, conf. la Academia Comercială, Cluj, Cornel Mihail, Traian Miron, Tordai George și Petru Zestreanu, contabili. Toți 9 candidații au

trecut cu succes examenele și au fost propuși Centrului pentru a fi numiți experți-contabili.

*

Imprumut român de stabilizare cotate la Bursa din Paris. Imprumutul român de stabilizare, emis în cursul acestui an, a fost introdus și cotate la Bursa din Paris, pentru prima oară în ziua de 7 Decembrie; el este pe cale să aibă un real succes.

Cursul inițial a fost de 2290 franci titlu rambursabil de 100 dolari, și emis la cursul de 88 suta.

După 8 zile, adică în 16 Decembrie, imprumutul român de stabilizare din 1929, s'a ridicat la 2400 franci bucata, înregistrând astfel o urcare de aproape 5 la sută din cursul inițial, fapt care este considerat pretutindeni ca un succes remarcabil.

*

Reducerea privilegiilor statului asupra averilor imobiliare debitoare. La Cameră s'a depus proiectul de lege pentru modificarea art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice.

Textul cuprinde următorul articol unic:

Art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice se modifică precum urmează:

Statul, județul și comuna au privilegiul asupra averii imobiliare a debitorilor lor, pentru impozitele directe puse asupra veniturii imobilului urmărit și care nu sunt mai vechi de trei ani.

Acest privilegiu urmează imediat după cheltuielile de vânzare silită și în ordinea de preferință: Stat, județ și comună.

*

Impozitul pe echivalent. Administrația Financiară pune în vedere tuturor persoanelor juridice de interes public și privat a căror avere imobiliară și mobilă este supusă impozitului echivalent prevăzut de art. 16 din legea timbrului, ca până la 1 Ianuarie 1930 să înainteze actul de declarația anuală prevăzută de menționata lege chiar și în cazul că nu a intervenit vreo schimbare în posesia sau valoarea bunurilor.

Poșta Redacțiunii.

B. A. N. Am primit întâmplarea D-Doastă referitor la articolul „Cămătăria agricolă și raționalizarea agricolă” semnat de Dr. I. T. D-Doastră nu sunteți vizaj referindu-se la alte instituții. Credem că nu este în interesul D-D. să publicăm observațiunile trimise. Dacă însă stăruieți — despre ce Vă rugăm să ne avizați — vom publica-o.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 7 Decembrie 1929, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	9.170,402.467
Devize	6.772,251.532
Monetă divizionară	2,079.681
Portofoliul comercial	8.809,461.457
Imprumut. pe efecte publ., warante etc.	871,998.390
Datoria Statului	3.958,659.838
Avansuri temporare Tezaurului	432,000.000
Efecte publice	695,858.767
Fond. de pens. și asistență pt. personal	108,729.570
Imobile	389,254.781
Mobilier și mașini de imprimerie	62,529.249
Cheltuieli de administrație	181,061.079
Efecte și avansuri rambursat prin Stat	1.671,850.000
Argint—Lingouri și monete	7,267.493
Conturi diverse	2,920,992.607
Totalul activelor	36.053,296.911

Pasiv

Capital	600,000.000
Fonduri de rezervă diverse	714,014.767
Bilete B. N. R. în circulațiune	21.434,058.346
Conturi curente și recepise la vedere	10.131,801.085
Dobânzi și beneficii diverse	445,997.366
Conturi diverse	2.627,398.347
Raportul între stocul de aur și angajamente	29,05%
Raportul între stocul total și angajamente	50,39%

Taxa: { Scont 9%
Dobânda 10%

Convocare.

Domnii acționari ai Băncii „CRIȘANA” din Brad, sunt convocați la

Adunarea generală extraordinară

care se va ține **Joi, în 9 Ianuarie 1930, la orele 3 p. m.**, în localul Institutului din Brad.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării;
2. Sporirea capitalului societar.

Se atrage atențiunea Domnilor acționari, cari doresc a lua parte la adunarea generală, asupra dispozițiunilor cuprinse în §§-ii 21 și 22 din statute.

Brad, la 12 Decembrie 1929.

Consiliul de administrație.